

Політичний діалог та медіація

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни	
Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціологія</i>
Спеціальність	<i>054 Соціологія</i>
Освітня програма	<i>ОПП Врегулювання конфліктів та медіація</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна(денна) та заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кред. ЄКТС/120 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Екзамен, ДКР</i>
Розклад занять	
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: кандидат політичних наук, старший викладач кафедри соціології Якубін Олексій Леонідович, jacubin@gmail.com Практичні / Семінарські: кандидат політичних наук, старший викладач кафедри соціології Якубін Олексій Леонідович, jacubin@gmail.com
Розміщення курсу	https://classroom.google.com/u/0/c/NTM3MDE5NjQyNjda

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Основна мета навчальної дисципліни: засвоєння знань та вмінь медіації у соціально-політичній сфері, ознайомитися з теоріями неінституційних соціально-політичних та ідеологічних конфліктів, поляризації, ескалації, радикалізації політичного процесу, суспільних рухів та вуличної політики.

Навчальна дисципліна «Політичний діалог та медіація» належить до циклу професійної підготовки. «Політичний діалог та медіація» як міждисциплінарна дисципліна теоретично та методологічно поєднує в собі знання з соціології, політології, історії, соціальної антропології та інших наук, об'єктом вивчення яких є явище соціально-політичного неінституційного конфлікту.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Політичний діалог та медіація» є формування у студентів здатностей проводити медіаційні сесії у соціально-політичній діяльності, ознайомлення з основними теоріями та концепціями неінституційних соціально-політичних та ідеологічних конфліктів, теоріями суспільних рухів, а також теоріями поляризації, ескалації, радикалізації вуличної політики. Студенти зможуть використовувати отримані знання для проведення медіації, котра має на меті запобігання соціально-політичній та ідеологічній поляризації, радикалізації та ескалації. Для провадження подальшої професійної діяльності студенти опановують інструментарій та набувають навичок теоретичного та емпіричного вивчення неінституційних соціально-політичних конфліктів, суспільних рухів та вуличної політики.

У підсумку, відповідно до вимог ОПП метою дисципліни є формування у студентів здатностей:

- застосовувати знання в практичних ситуаціях (ЗК-01)
- працювати в команді (ЗК-03)
- бути критичним і самокритичним (ЗК-04)
- застосовувати навички міжособистісної взаємодії (ЗК-07)
- здійснювати аналіз соціальних причин та наслідків конфлікту (ФК-09)
- організовувати та підтримувати безпечний та комфортний простір для конструктивних переговорів (ФК-10)
- здійснювати процедуру медіації, налагоджувати та підтримувати комунікацію між різними сторонами конфлікту (ФК-11)
- вести інформаційно-просвітницьку діяльність на територіях, що перебувають (або тривалий час перебували) в зоні бойових дій (ФК-12)
- здійснювати миротворчу діяльність відповідно до норм міжнародного та вітчизняного права та загальнолюдських етичних міркувань (ФК-13)

Завданням дисципліни є формування таких результатів навчання:

- 1) знань про:
  - соціологічні теорії конфліктів та миру, причин та особливостей перебігу регіональних та етнічних конфліктів у світі, методів та процедур їх врегулювання та попередження (РН-13)
- 2) уміння:
  - ефективно виконувати різні ролі (зокрема організатора, комунікатора, критика, генератора ідей, виконавця тощо) у команді в процесі вирішення фахових задач (РН-06)
  - відслідковувати актуальну ситуацію в процедурі медіації, прогнозувати її розвиток, скеровувати перемовини відповідно до етапів медіації (РН-15)

Дисципліна має за мету підготовку бакалаврів до майбутньої фахової діяльності у неурядових організаціях, органах державної влади, наукових та освітніх установах тощо. Для максимальної оцінки на екзамені передбачається критичне володіння студентами положень розглянутих теорій, вміння та навички проведення медіації у соціально-політичній сфері.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни студенту необхідні знання англійської на рівні не нижче А2.

Дисципліна вивчається після опанування дисциплін «Політична наука: конфліктологічний підхід», «Соціальна ідентичність та конфлікти в модерному соціумі», «Нерівності, конфлікти і соціальна справедливість», «Теорія і історія врегулювання конфліктів», «Сучасні теорії миру та конфліктів», «Медіація у врегулюванні конфліктів» бакалаврського рівня.

Дисципліна перебуває у певному зв'язку з такими дисциплінами, як політологія, політична соціологія, психологія, що створюють загальну теоретичну і методологічну основу для сприйняття студентами змісту пропонованої дисципліни.

Вивчення дисципліни дозволить ефективніше опанувати дисципліну магістерського рівня «Моделювання та прогнозування конфліктів».

3. Зміст навчальної дисципліни

Денна форма

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні (семінарські)	СРС
1	2	3	4	5
Тема 1. Аналіз конфлікту як передумова медіації.	4	2	2	-
Тема 2. Головні парадигми неінституційного соціально-політичного та ідеологічного конфлікту.	10	2	4	4
Тема 3. Поняття суспільного руху та вуличної політики як ключових елементів неінституційної політики.	8	2	2	4
Тема 4. Основні концепції дослідження неінституційної та вуличної політики: ресурси, організації, тактики.	14	2	4	8
Тема 5. Основні концепції дослідження символічного виміру неінституційної та вуличної політики: культура, ідентичність, фреймінг, ідеологія.	10	2	4	4
Тема 6. Внутрішні і зовнішні чинники ідеологічної та політичної поляризації.	10	2	4	4
Тема 7. Внутрішні та зовнішні чинники ескалації і радикалізації соціально-політичного та ідеологічного конфлікту.	10	2	4	4
Тема 8. Медіація у запобіганні поляризації, ескалації та радикалізації соціально-політичного та ідеологічного конфлікту.	12	2	6	4
Тема 9. Позитивні і негативні приклади медіації у соціально-політичному та ідеологічному конфліктах в Україні та світі.	12	2	6	4
Екзамен	30			30
Всього годин	120	18	36	66

Заочна форма

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні (семінарські)	СРС
Тема 1. Аналіз конфлікту як передумова медіації.	11	1	-	10
Тема 2. Головні парадигми неінституційного соціально-політичного та ідеологічного конфлікту.	13	1	2	10
Тема 3. Поняття суспільного руху та вуличної політики як ключових елементів неінституційної політики.	10	-	-	10
Тема 4. Основні концепції дослідження неінституційної та вуличної політики: ресурси, організації, тактики.	11	1	-	10
Тема 5. Основні концепції дослідження символічного виміру неінституційної та вуличної політики: культура, ідентичність, фреймінг, ідеологія.	13	1	2	10
Тема 6. Внутрішні і зовнішні чинники ідеологічної та політичної поляризації.	10	-	-	10
Тема 7. Внутрішні та зовнішні чинники ескалації і радикалізації соціально-політичного та ідеологічного конфлікту.	10	-	-	10
Тема 8. Медіація у запобіганні поляризації, ескалації та радикалізації соціально-політичного та ідеологічного конфлікту.	10	-	-	10
Тема 9. Позитивні і негативні приклади медіації у соціально-політичному та ідеологічному конфліктах в Україні та світі.	10	-	-	10
Екзамен	30			30
Всього годин	120	4	4	112

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни необхідно опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, з базовою літературою, а також ознайомитися з допоміжною літературою:

4.1 Базова література:

1. Гомза І. А. Суспільно-політичні рухи : навчальний посібник. – Київ : НАУКМА, 2018. – 176 с.
2. Amenta, Edwin. "Political mediation model." The Wiley-Blackwell Encyclopedia of Social and Political Movements (2013).
3. Edwards B., McCarthy J. D. Resources and Social Movement Mobilization // The Blackwell Companion to Social Movements / Ed. by D. A. Snow, S. A. Soule, H. Kriesi.– Malden: Blackwell Publishing, 2004.– P. 116-152.

4. King, Brayden G. "A political mediation model of corporate response to social movement activism." *Administrative Science Quarterly* 53.3 (2008): 395-421.
5. Tarrow S. *Power in Movement: Social Movements and Contentious Politics*. 2nd ed.– Cambridge: Cambridge University Press, 1998.– P. 29-42.

4.2 Допоміжна література:

1. Арквілла Дж., Ронфельдт Д. *Мережі і мережні війни. Майбутнє терору, злочинності та бойових дій.* – К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська Академія», 2005.
2. Водоп'ян, Т. В. *Медіація як метод вирішення соціально-політичних конфліктів: досвід окремих країн та перспективи для України : магістерська дис. : 054 Соціологія / Водоп'ян Тетяна Вікторівна. – Київ, 2018. – 100 с.*
3. Гобсбаум Е. *Вік екстремізму: Коротка історія XX віку.* – К.: Видавничий дім «Альтернативи».
4. Шарп Дж. *Від диктатури до демократії: концептуальні засади здобуття свободи.* – Бостон: Інститут ім. А. Ейнштейна, 2004.
5. Alinsky S. D. *Protest Tactics // The Social Movements Reader: Cases and Concepts / Ed. by J. Goodwin, J. M. Jasper.* – Malden: Blackwell Publishing, 2003.– P. 225-228.
6. Amenta, Edwin, Drew Halfmann, and Michael Young. "The strategies and contexts of social protest: political mediation and the impact of the Townsend Movement in California." *Mobilization: An International Quarterly* 4.1 (1999): 1-23.
7. Beriker, Nimet. "Conflict resolution: the missing link between liberal international relations theory and realistic practice." (2008): 256-271.
8. Buechler S. M. *Social Movements in Advanced Capitalism: The Political Economy and Cultural Construction of Social Activism.* – NY: Oxford University Press, 2000.– P. 19-57.
9. Della Porta D., Diani M. *Social Movements: An Introduction*. 2nd ed.– Malden: Blackwell Publishing, 2006.
10. Gallego, Aina, and Daniel Oberski. "Personality and political participation: The mediation hypothesis." *Political behavior* 34.3 (2012): 425-451.
11. Haines H. H. *Black Radicalization and the Funding of Civil Rights, 1957-1970 // Social Problems.* – 1984.– Vol. 32.– № 1.– P. 31-43.
12. Juris J.S. *Violence Performed and Imagined: Militant Action, the Black Bloc and the Mass Media in Genoa // Critique of Anthropology.* – 2005.– Vol. 25.– №4.– P. 413-432.
13. Oliver P. E., Johnston H. *What a Good Idea! Ideologies and Frames in Social Movement Research // Mobilization: An International Journal.* – 2000.– Vol. 5.– № 1.– P. 37-54.
14. Papagianni, Katia. "Mediation, Political Engagement, and Peacebuilding." *Global Governance*, vol. 16, no. 2, 2010, pp. 243–263.
15. Polletta F., Jasper J. M. *Collective Identity and Social Movements // Annual Review of Sociology.* – 2001.– Vol. 27.– P. 283-305.
16. Snow D. A. *Social Movements as Challenges to Authority: Resistance to an Emerging Conceptual Hegemony // Research in Social Movements, Conflicts and Change.* – 2004.– Vol. 22.– P. 3-25.

17. Suri J. Power and Protest: Global Revolution and the Rise of Détente. – Cambridge: Harvard University Press, 2003. – P. 164-212.
18. Tarrow S. Power in Movement: Social Movements and Contentious Politics. 2nd ed.– Cambridge: Cambridge University Press, 1998.– P. 29-42.
19. Touval, Saadia. "The context of mediation." Negotiation Journal 1.4 (1985): 373-378.

Зазначену літературу можна знайти в Науково-технічній бібліотеці ім. Г.І. Денисенка та методичному кабінеті ФСП (ауд. 322, 19 корп.). Джерела, відсутні у бібліотеці та на факультеті, лекторка надаватиме студентам завчасно в електронному вигляді.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

5.1 Денна форма

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (завдання на СРС)
1	<p>Тема 1. Аналіз конфлікту як передумова медіації.</p> <p>Вплив інституційних та неінституційних політичних акторів на політичний процес. Політичний конфлікт – історія, загальні характеристики, передумови, наслідки. Політичні конфлікти як передумова і загроза розвитку суспільства. Характеристики інституційних і неінституційних акторів, які визначають динаміку конфлікту. Соціологічні та політологічні знання про динаміку політичних конфліктів. Політичні конфлікти сучасності – загрози та виклики.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які бувають моделі політичної медіації? 2. Хто може бути актором політичної медіації?
2	<p>Тема 2. Головні парадигми неінституційного соціально-політичного та ідеологічного конфлікту.</p> <p>Класичні політичні теорії. Політичні актори – історична перспектива. Парадигма колективної поведінки як рання теорія вивчення неінституціоналізованої політики: її політична та наукова обмеженість. Вплив парадигми колективної поведінки на реальний, електоральний та соціально-історичні процеси. Парадигма мобілізації ресурсів: економічний vs соціологічний підхід, контекст виникнення, витоки, спадок та обмеження. Зсув парадигм: ідентичність у політичному процесі, біографія політичного активізму, політична ідентичність та ідеологія. Вплив актуальних теорій на практику медіації політичних конфліктів.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Узагальнення критики існуючих парадигм. 2. Аналіз історичного кейсу через призму обраної парадигми: перспективи і обмеження.

3	<p>Тема 3. Поняття суспільного руху та вуличної політики як ключових елементів неінституційної політики.</p> <p>Дослідження суспільних рухів у сучасній соціології: ключова проблематика, завдання, предмети та об'єкти науки. Відмінності між вивченням суспільних рухів у рамках інших дисциплін. Міждисциплінарність та перспективи розвитку. Ключові суспільні рухи домодерного періоду: актуальність вивчення домодерних суспільних рухів. Становлення капіталістичного суспільства та виникнення сучасних суспільних рухів. Суспільних рух як особлива форма соціально-політичного та економічного прояву колективної агентності: ключові характеристики та відмінності. Спектр та різноманіття суспільних рухів у сучасному світі. Проблематика розмежування та окреслення предмету дослідження.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Домодерні суспільні рухи та їхні особливості. 2. Ключові суспільні рухи раннього модерного періоду та історія виникнення соціології суспільних рухів. 3. Проблема розмежування предмету дослідження на прикладі різних суспільних феноменів (субкультура, секта, спортивний клуб, волонтерство тощо).
4	<p>Тема 4. Основні концепції дослідження неінституційної та вуличної політики: ресурси, організації, тактики.</p> <p>Мобілізація людей як ключовий процес динаміки виникнення та розвитку неінституційної та інституційної політики. Вивчення мобілізації людей через різні парадигми. Зв'язок мобілізації та радикалізації/поляризації політичного процесу. Типологія матеріальних ресурсів, їх значення для неінституційної та інституційної політики. Розвиток суспільного руху в умовах нестачі матеріальних ресурсів. Типи організацій неінституційних політичних акторів, їхні функції та функціональні обмеження. Лідерство, ієрархічні та горизонтальні організації. Формальні та неформальні організації. Формальне та неформальне лідерство, опозиційність, конфлікт, діалог. Стратегії та тактика – взаємозв'язок та динаміка стратегічних та тактичних аспектів неінституціаналізованого суспільно-політичного процесу. Вибудовування стратегії та тактики у соціально-політичному контекстах.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальні мережі та їхня роль у мобілізації людей: роль «слабких» та «сильних» мереж. 2. Тактики мобілізації матеріальних ресурсів, динаміка мобілізації. 3. Динаміка організацій та їхня роль у різному соціально-економічному та політичному контекстах: «залізний закон олігархії» та його інтерпретації. 4. Особливості динаміки неформальних мереж. Формалізація та децентралізація. 5. Зовнішні та внутрішні чинники відмінностей тактики неінституційних акторів політичного процесу.
5	<p>Тема 5. Основні концепції дослідження символічного виміру неінституційної та вуличної політики: культура, ідентичність, фреймінг, ідеологія.</p> <p>Зв'язок між особистою та колективною ідентичністю. Становлення колективної ідентичності. Окреслення публічної ідентичності та зовнішня комунікація. Фреймінг суспільних рухів: діагностичний, прогностичний та мобілізаційний елементи</p>

	<p>фреймінгу. Ідеологія у політичному процесі та вибудовування фреймінгу на її основі. Значення та взаємовпливи ідеології та фреймінгу в процесі становлення та розвитку суспільного руху. Ідеологічна поляризація.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегії зовнішньої комунікації та їхній вплив на мобілізацію ресурсів. 2. Типологізація ідеологій та різноманіття стратегічного фреймінгу.
6	<p>Тема 6. Внутрішні і зовнішні чинники ідеологічної та політичної поляризації.</p> <p>Радикальні ідеології – варіанти типології. Вплив мереж на ідеологічну поляризацію. Вплив ресурсів на ідеологічну поляризацію. Радикальна ідеологія та її роль у етнічних, класових, політичних конфліктах. Чинники, джерела та патерни поширення радикальної ідеології. Мова ненависті, екстремізм, стигматизація і дегуманізація – причини та протидія.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Радикальні ідеології та радикальна вулична політика – чи обов’язкова пряма залежність? 2. Аналіз історичних прикладів ідеологічної радикалізації.
7	<p>Тема 7. Внутрішні та зовнішні чинники ескалації і радикалізації соціально-політичного та ідеологічного конфлікту.</p> <p>Суспільний рух, революція, війна – взаємозв’язок та особливості аналізу. Структура політичних можливостей та її роль у ескалації конфлікту. Радикалізація політичного процесу: радикалізація ідеології vs радикалізація тактики. Чинники радикалізації: демобілізація vs мобілізація, репресії та структура політичних можливостей. Ефективність репресій vs діалог і медіація. Ефект радикального крила та його вплив на мобілізацію ресурсів і динаміку політичного процесу. Цикли репресій і цикли радикалізації політичного протистояння.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Радикальні рухи: передумови, різновиди, загрози. 2. Феномен фундаменталізму.
8	<p>Тема 8. Медіація у запобіганні поляризації, ескалації та радикалізації соціально-політичного та ідеологічного конфлікту.</p> <p>Перемовини, медіація, простір діалогу. Особливості медіації на різних етапах соціально-політичного та ідеологічного конфлікту. Роль третьої сторони у соціально-політичному та ідеологічному конфлікті. Значення характеристик третьої сторони у медіації. Владні відносини та ієрархії у медіації: критичний підхід. Міжнародне втручання у внутрішні конфлікти. Короткострокові домовленості і довгострокові цілі: взаємозв’язок, значення та обмеження. Поверхові та структурні рішення соціально-політичних та ідеологічних конфліктів. Значення соціально-економічного розвитку у довгостроковому вирішенні конфлікту.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальна інфраструктура та її роль у довгостроковому вирішенні конфлікту. 2. Гендерні виміри соціально-політичного та ідеологічного конфлікту. 3. Роль жінок у деескалації, медіації та миробудуванні.

9	<p>Тема 9. Позитивні і негативні приклади медіації у соціально-політичному та ідеологічному конфліктах в Україні та світі.</p> <p>Етнічні конфлікти: від Руанди до Лощинівки. Політичні конфлікти: від Іранської революції до російської конституційної кризи та Євромайдану. Соціально-економічні конфлікти: від кризи 90-их до антизабудовних протестів. Взаємовплив ідеологічного, етнічного, політичного та соціально-економічного компонентів конфлікту. Масштаби конфліктів та можливості медіації.</p>
---	--

Семінарські (практичні) заняття

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, питання для поточного контролю та завдання на СРС)
1	<p>Тема 1. Аналіз конфлікту як передумова медіації.</p> <p>Заняття передбачає обговорення ролі політичного конфлікту в історичній динаміці, а також загальну дискусію про передумови, динаміку та наслідки політичного конфлікту у сучасному суспільстві.</p> <p>Очікується що протягом заняття студенти під керівництвом викладача аналізуватимуть (за власним вибором) історичні та сучасні конфлікти: їхніх акторів, характеристики цих акторів, соціально-економічні та політичні передумови розгортання конфліктів, динаміку (етапи) конфліктів, їхні короткострокові та довгострокові наслідки.</p> <p>Також на занятті можуть бути запропоновані загальні гіпотетичні кроки по медіації обраних конфліктів.</p>
2	<p>Тема 2. Головні парадигми неінституційного соціально-політичного та ідеологічного конфлікту.</p> <p>Заняття передбачає обговорення різних парадигм неінституційного соціально-політичного та ідеологічного конфлікту, узагальнення їхнього розвитку у контексті домодерної та модерної історії, виокремлення чинників зсуву парадигм, їхніх сильних та слабких сторін у теоретичному та практичному застосуванні, зокрема, в медіації конфлікту.</p> <p>Завдання для поточного контролю: Доповіді про парадигми конфлікту, доповнення, запитання, коментарі до доповідей.</p> <p>Завдання на СРС: Створення узагальненої таблиці аналізу парадигм.</p>
3	<p>Тема 3. Поняття суспільного руху та вуличної політики як ключових елементів неінституційної політики.</p>

	<p>Заняття передбачає демонстрацію студентами загального розуміння перспективи соціології суспільних рухів та її значення для аналізу конфліктів та проведення медіації; розуміння ключових характеристик сучасних суспільних рухів; вміння відокремити суспільних рух від інших форм колективної поведінки та аргументувати таке відокремлення.</p> <p>Завдання для поточного контролю: Доповіді про базове теоретичне, концептуальне та емпіричне підґрунтя соціології суспільних рухів, доповнення, запитання, коментарі до доповідей; групова робота «чи є цей феномен суспільним рухом».</p>
4	<p>Тема 4. Основні концепції дослідження неінституційної та вуличної політики: ресурси, організації, тактики.</p> <p>Заняття передбачає обговорення теоретичних концепцій (ресурси, організація, тактика) та їхнього значення для аналізу конфлікту і проведення медіації.</p> <p>Завдання для поточного контролю: Доповіді про мобілізацію ресурсів у політичному процесі, роль, типи та ключові характеристики політичних організацій, тактику і фактори, котрі впливають на її вибір та динаміку; доповнення, запитання, коментарі до доповідей; інтерактивне завдання на медіацію в умовах централізовано/децентралізованої, формальної/неформальної структури політичної організації.</p> <p>Завдання на СРС: Оцінка мобілізаційних тактик та типів ресурсів обраного інституційного чи не інституційного політичного актора.</p>
5	<p>Тема 5. Основні концепції дослідження символічного виміру неінституційної та вуличної політики: культура, ідентичність, фреймінг, ідеологія.</p> <p>Заняття передбачає обговорення теоретичних концепцій символічного виміру політичного процесу (культура, ідентичність, фреймінг та ідеологія), їхніх взаємозв'язків, механізмів взаємодії та впливу на динаміку політичного процесу.</p> <p>Завдання для поточного контролю: Доповіді про концепції символічного виміру політичного процесу (культура, ідентичність, фреймінг та ідеологія), доповнення, запитання, коментарі до доповідей; демонстрація засвоєння матеріалу на основі аналізу контейнерів культури різних політичних акторів, власного каскаду ідентичностей, обговорення прикладів майстер-фреймів.</p> <p>Завдання на СРС: Аналіз прикладів конфліктних ідентичностей (на матеріалах художніх/документальних фільмів).</p>

6	<p>Тема 6. Внутрішні і зовнішні чинники ідеологічної та політичної поляризації.</p> <p>Заняття передбачає обговорення процесу ідеологічної та політичної поляризації в теоретичному та історичному вимірах: демонстрація розуміння теорій поляризації та вміння використовувати їх для аналізу реальних випадків; обговорення механізмів запобігання поляризації.</p> <p>Завдання для поточного контролю: Доповіді про теорії ідеологічної та політичної поляризації, доповнення, запитання, коментарі до доповідей; демонстрація засвоєння матеріалу на основі аналізу прикладів поляризації; інтерактивне завдання «діалог з полярних позицій».</p> <p>Завдання на СРС: Аналіз прикладів мови ненависті та стигматизації.</p>
7	<p>Тема 7. Внутрішні та зовнішні чинники ескалації і радикалізації соціально-політичного та ідеологічного конфлікту.</p> <p>Заняття передбачає обговорення процесу ескалації та радикалізації конфлікту, циклів конфлікту, запобігання ескалації, ролі медіації та діалогу у динаміці політичного та ідеологічного конфлікту.</p> <p>Завдання для поточного контролю: Доповіді про теорії радикалізації та ескалації, моделі медіації та побудови діалогу; доповнення, запитання, коментарі до доповідей; демонстрація засвоєння матеріалу на основі аналізу прикладів радикалізації та ескалації; групова робота з аналізу кейсів та розробки медіаційних рішень.</p> <p>Завдання на СРС: Аналіз динаміки радикалізації та ескалації (на матеріалах художніх/документальних фільмів).</p>
8	<p>Тема 8. Медіація у запобіганні поляризації, ескалації та радикалізації соціально-політичного та ідеологічного конфлікту.</p> <p>Заняття передбачає демонстрацію засвоєних теоретичних знань аналізу соціально-політичного та ідеологічного конфлікту, практичних навичок його медіації.</p> <p>Завдання для поточного контролю: Доповіді про теоретичні засади процесу медіації: передумови, контекст, фактори, рішення; доповнення, запитання, коментарі до доповідей; інтерактивні завдання медіації у кейсах (виокремлення значущого контексту, пропозиція типів та технік втручання); інтерактивні завдання медіації у кейсах з побудови довгострокових і короткострокових «дорожніх карт».</p>
9	<p>Тема 9. Позитивні і негативні приклади медіації у соціально-політичному та ідеологічному конфліктах в Україні та світі.</p>

	<p>Заняття передбачає аналіз та обговорення позитивних і негативних кейсів медіації у соціально-політичному та ідеологічному конфліктах.</p> <p>Завдання для поточного контролю: Доповіді на основі письмових робіт з критичним аналізом позитивних і негативних кейсів медіації; доповнення, запитання, коментарі до доповідей; групова робота з виробленням пропозицій трансформації негативних історичних кейсів медіації.</p>
--	--

5.2 Заочна форма

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (завдання на СРС)
1	<p>Тема 1. Аналіз конфлікту як передумова медіації.</p> <p>Вплив інституційних та неінституційних політичних акторів на політичний процес. Політичний конфлікт – історія, загальні характеристики, передумови, наслідки. Політичні конфлікти як передумова і загроза розвитку суспільства. Характеристики інституційних і неінституційних акторів, які визначають динаміку конфлікту. Соціологічні та політологічні знання про динаміку політичних конфліктів. Політичні конфлікти сучасності – загрози та виклики.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Які бувають моделі політичної медіації? 2. Хто може бути актором політичної медіації?
2	<p>Тема 2. Головні парадигми неінституційного соціально-політичного та ідеологічного конфлікту.</p> <p>Класичні політичні теорії. Політичні актори – історична перспектива. Парадигма колективної поведінки як рання теорія вивчення неінституціоналізованої політики: її політична та наукова обмеженість. Вплив парадигми колективної поведінки на реальний, електоральний та соціально-історичні процеси. Парадигма мобілізації ресурсів: економічний vs соціологічний підхід, контекст виникнення, витоки, спадок та обмеження. Зсув парадигм: ідентичність у політичному процесі, біографія політичного активізму, політична ідентичність та ідеологія. Вплив актуальних теорій на практику медіації політичних конфліктів.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Узагальнення критики існуючих парадигм. 2. Аналіз історичного кейсу через призму обраної парадигми: перспективи і обмеження. 3. Поняття суспільного руху та вуличної політики як ключових елементів неінституційної політики. 4. Дослідження суспільних рухів у сучасній соціології: ключова проблематика, завдання, предмети та об'єкти науки. 5. Суспільних рух як особлива форма соціально-політичного та економічного прояву колективної агентності: ключові характеристики та відмінності. 6. Проблематика розмежування та окреслення предмету дослідження.

3	<p>Тема 4. Основні концепції дослідження неінституційної та вуличної політики: ресурси, організації, тактики.</p> <p>Мобілізація людей як ключовий процес динаміки виникнення та розвитку неінституційної та інституційної політики. Вивчення мобілізації людей через різні парадигми. Зв'язок мобілізації та радикалізації/поляризації політичного процесу. Типологія матеріальних ресурсів, їх значення для неінституційної та інституційної політики. Розвиток суспільного руху в умовах нестачі матеріальних ресурсів. Типи організацій неінституційних політичних акторів, їхні функції та функціональні обмеження. Лідерство, ієрархічні та горизонтальні організації. Формальні та неформальні організації. Формальне та неформальне лідерство, опозиційність, конфлікт, діалог. Стратегії та тактика – взаємозв'язок та динаміка стратегічних та тактичних аспектів неінституціаналізованого суспільно-політичного процесу. Вибудовування стратегії та тактики у соціально-політичному контекстах.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соціальні мережі та їхня роль у мобілізації людей: роль «слабких» та «сильних» мереж. 2. Тактики мобілізації матеріальних ресурсів, динаміка мобілізації. 3. Зовнішні та внутрішні чинники відмінностей тактики неінституційних акторів політичного процесу. 4. Структура політичних можливостей та її роль у ескалації конфлікту. 5. Радикалізація політичного процесу: радикалізація ідеології vs радикалізація тактики. 6. Ефективність репресій vs діалог і медіація.
4	<p>Тема 5. Основні концепції дослідження символічного виміру неінституційної та вуличної політики: культура, ідентичність, фреймінг, ідеологія.</p> <p>Зв'язок між особистою та колективною ідентичністю. Становлення колективної ідентичності. Окреслення публічної ідентичності та зовнішня комунікація. Фреймінг суспільних рухів: діагностичний, прогностичний та мобілізаційний елементи фреймінгу. Ідеологія у політичному процесі та вибудовування фреймінгу на її основі. Значення та взаємовпливи ідеології та фреймінгу в процесі становлення та розвитку суспільного руху. Ідеологічна поляризація.</p> <p>Завдання на СРС:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегії зовнішньої комунікації та їхній вплив на мобілізацію ресурсів. 2. Типологізація ідеологій та різноманіття стратегічного фреймінгу. 3. Радикальні ідеології – варіанти типології. 4. Вплив мереж на ідеологічну поляризацію. Вплив ресурсів на ідеологічну поляризацію. 5. Радикальна ідеологія та її роль у етнічних, класових, політичних конфліктах.

Семінарські (практичні) заняття

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, питання для поточного контролю та завдання на СРС)
1	<p>Тема 2. Головні парадигми неінституційного соціально-політичного та ідеологічного конфлікту.</p> <p>Заняття передбачає обговорення різних парадигм неінституційного соціально-політичного та ідеологічного конфлікту, узагальнення їхнього розвитку у контексті домодерної та модерної історії, виокремлення чинників зсуву парадигм, їхніх сильних та слабких сторін у теоретичному та практичному застосуванні, зокрема, в медіації конфлікту.</p> <p>Завдання для поточного контролю: Доповіді про парадигми конфлікту, доповнення, запитання, коментарі до доповідей.</p> <p>Завдання на СРС: Створення узагальненої таблиці аналізу парадигм.</p>
2	<p>Тема 4-5. Основні концепції дослідження неінституційної та вуличної політики: ресурси, організації, тактики, культура, ідентичність, фреймінг, ідеологія.</p> <p>Заняття передбачає обговорення теоретичних концепцій (ресурси, організація, тактика, культура, ідентичність, фреймінг, ідеологія) та їхнього значення для аналізу конфлікту і проведення медіації.</p> <p>Завдання для поточного контролю: Доповіді про мобілізацію ресурсів у політичному процесі, роль, типи та ключові характеристики політичних організацій, тактику і фактори, котрі впливають на її вибір та динаміку, про концепції символічного виміру політичного процесу (культура, ідентичність, фреймінг та ідеологія); доповнення, запитання, коментарі до доповідей; інтерактивне завдання на медіацію в умовах централізовано/децентралізованої, формальної/неформальної структури політичної організації; демонстрація засвоєння матеріалу на основі аналізу контейнерів культури різних політичних акторів, власного каскаду ідентичностей.</p> <p>Завдання на СРС: Оцінка мобілізаційних тактик та типів ресурсів обраного інституційного чи неінституційного політичного актора. Аналіз прикладів конфліктних ідентичностей (на матеріалах художніх/документальних фільмів).</p>

6. Самостійна робота студента

Студенти самостійно опрацьовують питання, винесені на опрацювання з кожної теми; самостійно виконують індивідуальну письмову роботу; готуються до аудиторних занять.

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Опрацьовуючи навчальний матеріал кредитного модуля «Політичний діалог та медіація», студенти виконують індивідуальне семестрове завдання шляхом написання індивідуальної письмової роботи з аналізом обраного кейсу суспільного руху або соціально-політичного/ідеологічного конфлікту. У роботі студенти демонструють засвоєний теоретичний матеріал та концептуальний апарат, навички критичного аналізу, навички самостійного пошуку релевантних джерел інформації, а також пропонують медіаційні рішення. Робота пишеться студентами самостійно з консультаціями з окремих питань з боку викладача (вибір теми, вибір аспектів для аналізу, вибір підходів та медіаційних рішень). Після підготовки роботи студент має її захистити. Захист відбувається на передостанньому або останньому практичному занятті.

Відвідуваність і виконання завдань

Відвідуваність лекційних занять є важливою, оскільки кредитний модуль базується на галузевій соціології, котра має власний понятійний апарат – а отже не може бути освоєний на основі загальносоціологічного знання. Окрім того, значна частина матеріалів для підготовки – англійською мовою. Тому відвідування лекційних занять є обов'язковою передумовою засвоєння матеріалу для студентів, котрі мають мало досвіду читання наукових джерел англійською.

Активна участь студента на практичних заняттях є обов'язковою і буде вимагатись. Рейтинг студента значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на практичних (семінарських) заняттях. Студент, який пропустив практичні заняття, може отримати низький рейтинг, який не дозволить допустити такого студента до екзамену. Відпрацювання практичних занять не передбачено на основній сесії. У той же час, теми, опрацьовані на практичних заняттях, будуть винесені на екзамен. Тому пропуск також передбачає самостійне опрацювання пропущеного матеріалу.

Форми роботи

На лекціях викладач ознайомлює студентів з основним матеріалом, використовуючи приклади, аналіз кейсів та інтерактивний формат роботи. Студенти заохочуються брати участь у дискусії, ставити питання лектору, коментувати та висловлювати власну думку.

На практичних заняттях студенти робитимуть доповіді, коментуватимуть доповіді колег (питання, зауваження, доповнення), братимуть участь в інтерактивних (ігрових) завданнях та групових роботах (аналіз кейсів, обговорення).

Опанування дистанційних курсів.

За бажанням здобувача в умовах, що не сприяють регулярному відвідуванню занять, допускається вивчення окремих змістовних частин освітнього компонента в асинхронному режимі, зокрема, через опанування дистанційних курсів. Для врахування в системі оцінювання балів за опанування таких курсів, вони мають відповідати змістовно силабусу, бути узгоджені із викладачем, та на підтвердження проходження курсів студент має надати відповідний документ із зазначенням назви та обсягу в годинах. Визнання результатів неформальної освіти відбувається у порядку, визначеному у відповідному Положенні КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

(інша необхідна інформація стосовно академічної доброчесності).

У разі виявлення плагіату в роботі студента, робота отримує нуль балів без права переписування до основної сесії. На додатковій сесії студент має право переписати роботу, обравши нову тему.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: [доповіді](#), [питування за темою заняття](#), [доповнення](#), [виконання завдань](#)

Календарний контроль: [проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу](#).

Семестровий контроль: [екзамен](#)

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

№. з / п	Контрольний захід оцінювання	%	Ваговий бал	Кіл- ть	Всього
1.	Виступи на семінарських заняттях	15	5	3	15
2.	Активна робота на семінарських заняттях	15	3	5	15
3.	Домашня контрольна робота (ДКР)	20	20	1	20
4.	Екзамен	50	50	1	50
	Всього				100

Обов'язкова умова допуску до екзамену		Критерій
1	Поточний рейтинг	$RD \geq 48$
2	Домашня контрольна робота (ДКР)	$RD \geq 12$

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено кандидатом політичних наук, старшим викладачем кафедри соціології Якубіним Олексієм Леонідовичем

Ухвалено кафедрою соціології (протокол № 12 від 23.06.2023)

Погоджено Методичною комісією факультету (протокол № 11 від 27.06.2023)